

Arkeologisk förundersökning 2021

Hästveda 1:51, fornlämning L1990:28

HUSBYGGE

Hässleholms kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2021:16

Per Sarnäs

Arkeologisk förundersökning 2021

Hästveda 1:51, fornlämning L1990:28

HUSBYGGE

Hässleholms kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk förundersökning 2021

Hästveda 1:51, fornlämning L1990:28

Husbygge

Hässleholms kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2021:16

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

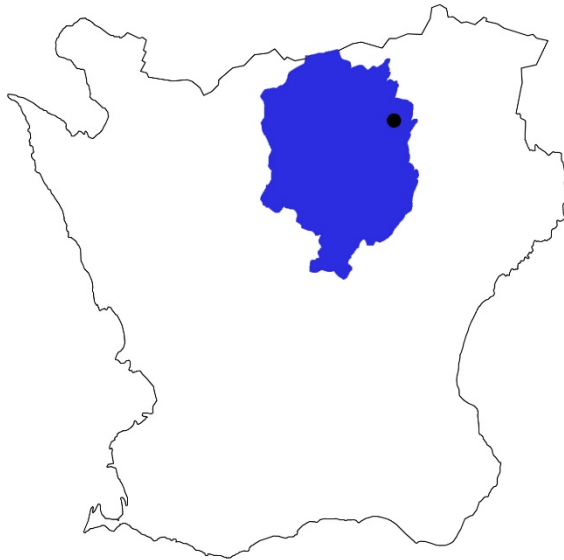
Omslagsbild: Schakt 3

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 959340

© Skånearkeologi 2021

Innehåll

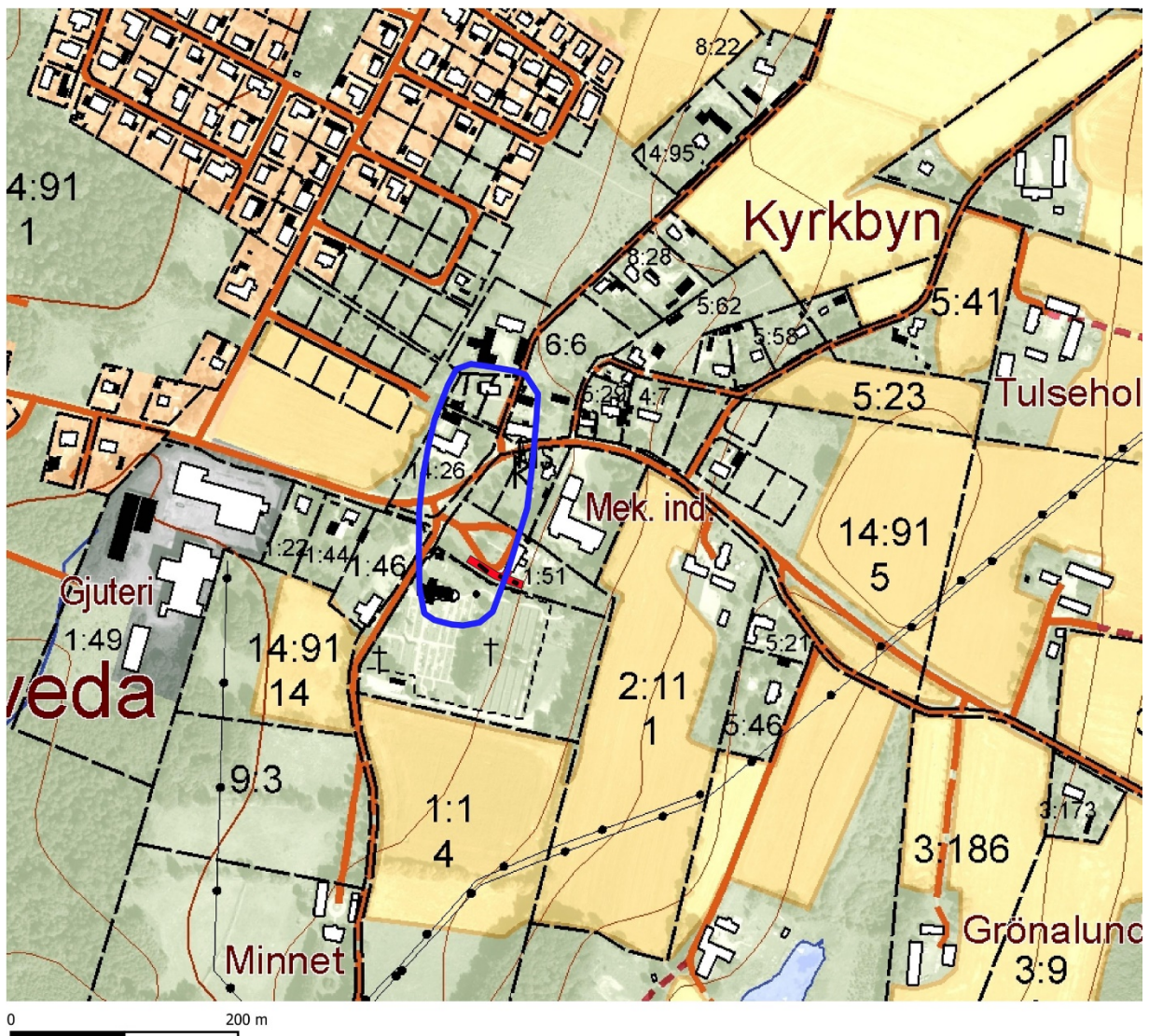
Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	6
Utvärdering	6
Referenser	7
Tekniska och administrativa uppgifter	7

Figur 1. Karta över Skåne med Hässleholms kommun markerat med blått och Hästveda med en svart prick.

Figur 2. Del av fastighetskartan över Hästveda kyrkby. Hästveda historiska bytomt är markerad med blå linje. Undersökningsområdet är markerat med rött och schakten med svart.

© Lantmäteriet

Sammanfattning

Med anledning av att Hässleholms församling planerade bygga till den gamla Prästgården i Hästveda som ligger inom den medeltida och historiska bytomten (L1990:28/Hästveda 94:1), beslutade länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk förundersökning.

Förundersökningen genomfördes i form av sökschaktning med grävmaskin. Delar av matjorden liksom lager undersöktes med metalldetektor. Schakt och anläggningar inmättes med en RTK-GNSS.

Tre sökschakt med en sammanlagd yta av 47 m² togs upp. I schakten påträffades en grop, ett stolphål och rester efter ett brunnet hus. Lämningsarna kan dateras till 1700–1800-tal utifrån fynd av yngre rödgods och ett mynt.

Inledning

Med anledning av att Hässleholms församling planerade bygga till den gamla Prästgården i Hästveda som ligger inom den medeltida och historiska bytomten (L1990:28/Hästveda 94:1), beslutade länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk förundersökning. Den planerade tillbyggnaden omfattade drygt 400 m².

Syfte och metod

Den arkeologiska förundersökningens syfte var att fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt ta tillvara fornyfynd. Resultaten skulle kunna användas för att bedöma och beräkna omfattningen av en arkeologisk undersökning. Målgrupperna var i första hand Länsstyrelsen och Hässleholms församling.

Förundersökningen genomfördes i form av sökschaktning med grävmaskin. Delar av matjorden liksom lager undersöktes med metalldetektor. Schakt och anläggningar inmättes med en RTK-GNSS. Sektionsritning upprättades i skala 1:20. Undersökningen föregicks av kart- och arkivstudier i samband med upprättande av undersökningsplanen.

Topografi och fornlämningsmiljö

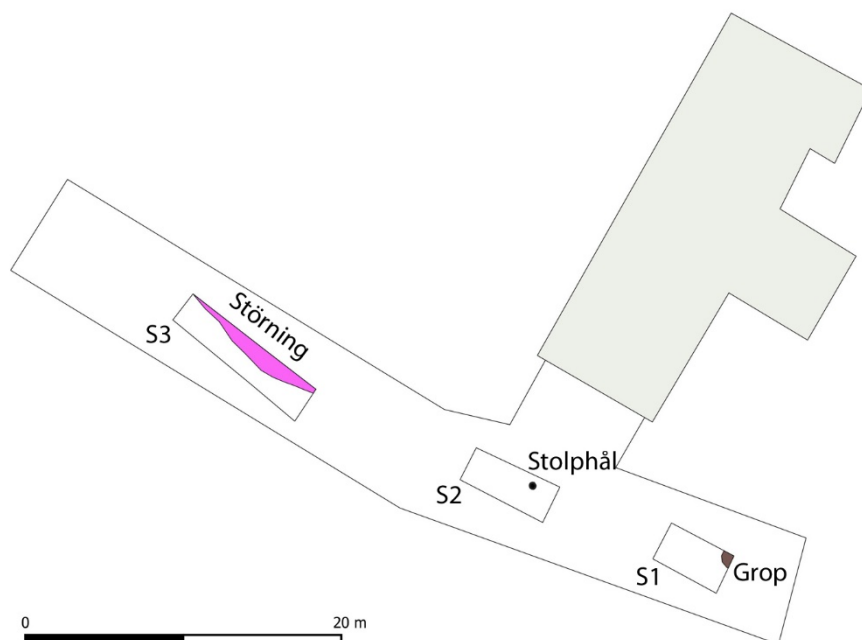
Hästveda kyrkby ligger i östra delen av det nuvarande Hästveda som vuxit upp kring stambanans tillkomst under mitten av 1800-talet. I kyrkbyns omedelbara närhet är landskapet uppodlat men i övrigt dominerar skog.

Hästvedas äldsta omnämnande härrör från 1145 då det skrevs Hestwite (Skånsk ortnamnsdatabas). Ortnamnet avspeglar skogsmiljön, där senare leden ”veda” kommer av ved, forndanska with, dvs. ”skog”. Förleden är ”häst”, och ortnamnet har innebörden ”skog där hästar går på bete” (Pamp 1983).

Utsträckning av fornlämningen Hästveda bytomt (L1990:28) baserar sig på en karta från 1708 (Fornsök).

Hästveda bytomt har varit föremål för arkeologiska insatser vid två tidigare tillfällen. I samband med bredbandsutbyggnad genomfördes en schaktningsövervakning inom bytomten varvid inget av arkeologiskt intresse framkom (Kockum 2005). År 2008 genomfördes en schaktningsövervakning inne på Hästveda kyrkogård. Vid undersökningen påträffades stora mängder sten och en kulvert som tolkades utgöra delar av ett äldre dräneringssystem (Salminen & Eriksson 2008).

Figur 3. Planen visar det tre schakten och framkomna anläggningar. Befintlig byggnad är gråmarkerad och planerad tillbyggnad markerad med svart linje.

Undersökningsresultat

Tre sökschakt med en sammanlagd yta av 47 m² upptogs med grävmaskin. Schakten inom förskolans område och parkeringsplatsen var tvungna att läggas igen omedelbart.

Det östligaste schaktet (schakt 1) omfattade 11,7 m² och togs upp inom en förskolas lekplats. Matjordslagret var mellan 0,5–0,6 m tjockt. I schaktet framkom en mindre grop i vilken det påträffades yngre rödgods vid framrensningen. Keramiken bör dateras till 1700–1800-tal. I gropen förekom även rikligt med knytnävsstora stenar. I övrigt förekom fönsterglas, tegel och taktegel i schaktmassorna.

Det mellersta schaktet (schakt 2) upptogs på förskolans parkering och omfattade ca 13 m². I schaktet framkom ett stenskott stolphål som undersöktes med skårslev varvid det påträffades en bit tegel i fyllningen. På parkeringen hade det påförts en hel del bärlager och singel vilket höjt marknivån betydligt. Schaktbotten låg ca 0,9 m under grusplanen.

Det västligaste schaktet (schakt 3) omfattade 22,2 m². Schaktet var knappt 10 m långt och det skiljde ca 0,8 m mellan högsta nivån i öster och lägsta nivån i väster. I schaktet framkom resterna efter en byggnad som brunnit. Troligen rör det sig om den södra ekonomilängan som kan ses på en karta över laga skiftet från 1815. Det förekom en del fynd av yngre rödgods samt ett fragment av en vit kakelugn som bör dateras till 1700–1800-tal. Vid metalldetektoravsökningen påträffades ett mynt från 1711 (1 öre kopparmynt). Den norra delen av schaktet var påverkat av en djup nedgrävning. På Häradsökonomiska kartan från 1924–36 ligger det en ekonomibyggnad på platsen vilket kan förklara närvaron av trådspik och en fransk skruv med sexkantigt huvud.

Marken var mycket stenbunden vilket försvårade schaktningen och även igenfyllningen av dem.

Inga fynd har tillvaratagits.

Utvärdering

Den arkeologiska förundersökningen visade att det endast förekommer lämningar från 1700–1800-tal inom den yta som planerades bebyggas. Ytterligare undersökningar av dessa lämningar torde inte tillföra någon ny kunskap om Hästveda.

Referenser

Litteratur

Pamp, B. 1983. Ortnamn i Skåne

Opublicerat material

Kockum, J. 2005. Bredband i Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2004–2005. Arkivrapport Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne.

Salminen, L. & Eriksson, L. 2008. Hästveda kyrka jordvärme. Arkeologisk förundersökning 2008. Arkivrapport 71 Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Laga skifteskarta från 1814

Internetreferenser

Fornsök

Lantmäteriet historiska kartor

Skånsk ortnamnsdatabas

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431- 45175-2020

Skånearkeologis diarienummer 202115

Län ..... Skåne

Kommun ..... Hässleholm

Socken ..... Hästveda

Fastighet ..... Hästveda 1:51

RAÄ-nummer L1990:28/Hästveda 94:1

Koordinatsystem ..... Sweref 99 TM

N koordinat 6237824

E koordinat 434986

M ö.h. 80–81

Fältarbetstid 2021-08-18

Antal arbetsdagar 1

Antal arkeologtimmar 8

Antal maskintimmar 6

Undersökningsområde ..... 404 m²

Undersökt yta ..... 47 m²

Projektansvarig ..... Per Sarnäs

Uppdragsgivare ..... Hässleholms församling

Arkivmaterial i form av shp-filer, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum.